

Predkladacia správa

Návrh reformy ústredných orgánov štátnej správy iných ako ministerstvá (ďalej len „ostatné ústredné orgány“) predkladajú na rokovanie vlády Slovenskej republiky podpredseda vlády a minister spravodlivosti Daniel Lipšic a podpredseda vlády a minister financií Ivan Mikloš ako iniciatívny návrh.

Dôvodom na predloženie tohto návrhu je skutočnosť, že ostatné ústredné orgány nemajú jednotný právny rámec zriaďovania a organizácie. Už zákon č. 575/2001 Z.z. - tzv. kompetenčný zákon upravuje postavenie jednotlivých ostatných ústredných orgánov rôzne. Popri kompetenčnom zákone sú ostatné ústredné orgány zriaďované aj inými zákonmi, opäť v nejednotnej podobe. Ich právny status je podľa dnešnej právnej úpravy až neuveriteľne nejednotný. Existujú zjavné rozdiely pri kreácii štatutárnych zástupcov, ich zodpovednosti a pôsobnosti jednotlivých orgánov.

Jedenásť ostatných ústredných orgánov štátnej správy spolu s ďalšími šiestimi orgánmi štátnej správy na ústrednej úrovni s celoslovenskou pôsobnosťou tvorí sieť tzv. „neviditeľnej byrokracie“, ktorá obklopuje fungovanie vlády. Ostatné ústredné orgány sú napríklad povinne pripomienkujúcimi miestami s možnosťou rozporovať návrhy právnych predpisov a majú možnosť predkladať návrhy právnych predpisov na rokovanie vlády bez možnosti ministrov (ktorí však nesú politickú zodpovednosť) zasahovať do týchto návrhov, resp. podieľať sa na ich príprave. Často plnia úlohy, ktoré v porovnateľných krajinách plnia podriadené organizácie rezortov. V iných prípadoch na funkcie, na ktoré v malých krajinách podobnej veľkosti existuje jedna organizácia, my máme dve až tri.

Vysoký počet orgánov štátnej správy na ústrednej úrovni spôsobuje najmä nasledujúce problémy:

- a) vyššie náklady na financovanie oddelených činností, ktoré by v prípade zlúčenia s príslušným ministerstvom alebo iným orgánom s podobnou náplňou činnosti mohli byť vykonávané spoločne,
- b) vyššie náklady na vyšší počet oddelených štruktúr,
- c) pri zriaďovaní nových orgánov zbytočné počiatkové náklady na ich zriadenie,
- d) nejasnú zodpovednosť jednotlivých ostatných ústredných orgánov, ktorá spôsobuje kompetenčné spory, resp. duplicitne upravené kompetencie,
- e) rozptyľovanie vzácnych ľudských zdrojov medzi viaceré orgány.

Cieľom predloženého návrhu reformy je ustanovenie jednotného právneho základu pre ostatné ústredné orgány a následné zníženie ich počtu, čo by znamenalo najmä:

- a) systémový prístup a právne jasný základ pre ich pôsobenie,
- b) isté fiskálne úspory (znižovanie sekretariátov, vozových parkov, úspory v spoločných činnostiach),
- c) tlak na zvýšenie kvality ich činnosti.

Schválenie predloženého návrhu bude základom pre následné legislatívne kroky, ktorými sa predložený návrh reformy uvedie do života. Pôjde v prvom rade o novelizáciu zákona č. 575/2001 Z.z. tzv. kompetenčného zákona a jednotlivých osobitných zákonov, upravujúcich postavenie dotknutých ostatných ústredných orgánov. Spolu s týmito novelizáciami bude potrebné novelizovať aj zákon NR SR č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách.

Prijatie predloženého návrhu nebude mať priamo dopad na výdavky štátneho rozpočtu. Následné novelizácie vyššie uvedených zákonov spôsobia zníženie výdavkov štátneho rozpočtu. Hoci si vyžadujú drobné jednorazové výdavky (riešenie nárokov zo štátnozamestnaneckých vzťahov, prípadné sťahovanie), súčasne je možné očakávať výrazné zníženie výdavkov štátneho rozpočtu na roky 2005 a nasledujúce najmä vzhľadom na personálne úspory.